

Dosarul nr. 2ra-65/22

2-20030743-01-2ra-13012022

Prima instanță: Judecătoria Centru, mun. Chișinău, Judecător - D. Sușchevici

Instanța de apel: Curtea de Apel Chișinău, Judecători – M. Anton, V. Cotorobai, I. Secrieru

DECIZIE

23 martie 2022

mun. Chișinău

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit
al Curții Supreme de Justiție,

în componența:

Președintele ședinței, Judecătorul
Judecătorii

Svetlana Filincova
Galina Stratulat,
Dumitru Mardari,
Aliona Miron,
Nicolae Craiu

examinând recursul declarat de Calentiev Igor și Cocu Irina, prin intermediul avocatului Frumosu Nicolae,

în cauza civilă, la cererile de chemare în judecată depuse de Dacina Aurelia, Șireaeva Alexandra, Calentiev Igor și Cocu Irina către Bojenin Oleg, Caracuian Sergiu, Ministerul Afacerilor Interne al RM și Ministerul Finanțelor al RM cu privire la repararea prejudiciului material și moral, compensarea cheltuielilor pentru îngrijirea copiilor minori rămași fără întreținător,

împotriva deciziei Curții de Apel Chișinău din 24 iunie 2021, prin care a fost menținută hotărârea Judecătoriei Centru, mun. Chișinău, din 21 iunie 2004,

c o n s t a t ă :

La 15 noiembrie 2002, Dacina Aurelia a depus cerere de chemare în judecată către Ministerul Afacerilor Interne al RM și Ministerul Finanțelor al RM cu privire la repararea prejudiciului material și moral, și compensarea diferenței dintre pensia de urmaș a copilului defunctului și valoarea minimumului de existență.

În motivarea acțiunii a indicat că soțul ei, Dacin Mihail, a fost omorât de către colaboratorii de poliție Caracuian Oleg și Bojenin Sergiu.

În rezultatul infracțiunii, i-a fost cauzat un prejudiciu material în mărime de 62 760, 79 lei (valoarea bunurilor sustrase) și a avut de suportat cheltuieli în legătură cu înmormântarea soțului.

Totodată i-a fost cauzat un prejudiciu moral apreciat la suma de 500 000 lei.

În cadrul procesului penal, instanța a admis parțial pretențiile sale, încasând din contul inculpaților prejudiciul material în mărime de 33 064 lei și prejudiciul moral în mărime de 500 000 lei, în rest pretențiile lăsându-le fără examinare, însă cu drept de a fi soluționate în cadrul unui proces civil.

Astfel, deoarece arma cu care a fost omorât soțul său era din dotarea Ministerului Afacerilor Interne al RM, fiind transmisă colaboratorului de poliție recunoscut vinovat de săvârșirea omorului, reclamanta consideră că răspunderea pentru cauzarea prejudiciului material și moral o poartă Ministerul Afacerilor Interne al RM, respectiv, a solicitat încasarea din contul statului a sumei de 562 760, 79 lei, cu titlu de prejudiciu material și moral, precum și compensarea diferenței dintre pensia de urmaș a copilului defunctului și valoarea minimului de existență.

La 15 noiembrie 2002, Cocu Irina a depus cerere de chemare în judecată către Ministerul Afacerilor Interne al RM și Ministerul Finanțelor al RM cu privire la repararea prejudiciului material și moral, și compensarea cheltuielilor pentru îngrijirea copilului minor rămas fără întreținător.

În motivarea acțiunii a indicat că soțul ei, Cocu Vitalie, a fost omorât la 22 ianuarie 2001, de către colaboratorii de poliție Caracuian Oleg și Bojenin Sergiu, fiindu-i sustrasă suma de 160 lei.

În cadrul procesului penal, instanța a admis parțial pretențiile sale, încasând din contul inculpaților prejudiciul material în mărime de 160 lei și prejudiciul moral în mărime de 500 000 lei, în rest pretențiile fiind lăsate fără examinare, însă cu drept de a fi soluționate în cadrul unui proces civil.

Astfel, deoarece arma cu care a fost omorât soțul său era din dotarea Ministerului Afacerilor Interne al RM, fiind transmisă colaboratorului de poliție recunoscut vinovat de săvârșirea omorului, reclamanta consideră că răspunderea pentru cauzarea prejudiciului material și moral o poartă Ministerul Afacerilor Interne al RM, respectiv, a solicitat încasarea din contul statului a sumei de 527 436 lei, cu titlu de prejudiciu material și moral, precum și compensarea cheltuielilor pentru îngrijirea copilului minor, Xxxxx, rămasă fără întreținător.

La 15 noiembrie 2002, Calentiev Igor a depus cerere de chemare în judecată către Ministerul Afacerilor Interne al RM și Ministerul Finanțelor al RM cu privire la repararea prejudiciului material și moral, compensarea cheltuielilor pentru îngrijirea copiilor minori rămași fără întreținător.

În motivarea acțiunii a indicat că feciorul său, Calentiev Valeri, a fost omorât la 14 martie 2001, de către colaboratorii de poliție Caracuian Oleg și Bojenin Sergiu.

În cadrul procesului penal, instanța a admis parțial pretențiile sale, încasând din contul inculpaților prejudiciul material în mărime de 14 080 lei și prejudiciul moral în mărime de 500 000 lei, în rest pretențiile fiind lăsate fără examinare, însă cu drept de a fi soluționate în cadrul unui proces civil.

Totodată, reclamantul a menționat că, în legătură cu decesul feciorului, dânsul a suportat cheltuieli pentru efectuarea cercetării tehnice a automobilului sustras în vederea stabilirii defectelor și pentru repararea automobilului, în mărime de 13 207 lei, pentru efectuarea expertizei în sumă de 100 lei, pentru serviciile avocatului în mărime de 1 000 lei și cheltuieli pentru înmormântarea feciorului în mărime de 4 643 lei.

În context a remarcat că fiicelor victimei, Xxxxx și Xxxxx, după pierderea întreținătorului, le-a fost stabilită o pensie de întreținere în mărime de 51, 24 lei și, respectiv, 83, 40 lei.

Astfel, deoarece arma cu care a fost omorât feciorul său era din dotarea Ministerului Afacerilor Interne al RM, fiind transmisă colaboratorului de poliție recunoscut vinovat de săvârșirea omorului, reclamantul consideră că răspunderea pentru cauzarea prejudiciului material și moral o poartă Ministerul Afacerilor Interne al RM, respectiv, a solicitat încasarea din contul statului a sumei de 570 030 lei, cu titlu de prejudiciu material și moral, și compensarea cheltuielilor pentru îngrijirea copiilor minori rămași fără întreținător.

La 15 noiembrie 2002, Șireaeva Alexandra a depus cerere de chemare în judecată către Ministerul Afacerilor Interne al RM și Ministerul Finanțelor al RM cu privire la repararea prejudiciului material și moral, și compensarea diferenței dintre pensia de urmaș a copilului rămas fără întreținător și valoarea minimumului de existență.

În motivarea acțiunii a indicat că soțul ei, Șireaev Sergiu, a fost omorât la 11 ianuarie 2001, de către colaboratorii de poliție Caracuian Oleg și Bojenin Sergiu.

În cadrul procesului penal, instanța a admis parțial pretențiile sale, încasând din contul inculpaților prejudiciul material în mărime de 350 lei și prejudiciul moral în mărime de 500 000 lei, în rest pretențiile fiind lăsate fără examinare, însă cu drept de a fi soluționate în cadrul unui proces civil.

Totodată, reclamanta a menționat că, în legătură cu decesul soțului său, dânsa a suportat cheltuieli suplimentare, în mărime de 3 354 lei.

În context a remarcat că fiica victimei, Xxxxx, a pierdut întreținătorul, fiindu-i stabilită o pensie de întreținere în mărime de 184, 60 lei.

Astfel, deoarece arma cu care a fost omorât soțul său era din dotarea Ministerului Afacerilor Interne al RM, fiind transmisă colaboratorului de poliție recunoscut vinovat de săvârșirea omorului, reclamanta consideră că răspunderea pentru cauzarea prejudiciului material și moral o poartă Ministerul Afacerilor Interne al RM, respectiv, a solicitat încasarea din contul statului a sumei de 503 704 lei, cu titlu de prejudiciu material și moral, precum și compensarea diferenței dintre pensia de urmaș a copilului rămas fără întreținător și valoarea minimumului de existență.

Prin încheierile Curții de Apel Chișinău din 02 decembrie 2002, cauzele civile la cererile de chemare în judecată depuse de Dacina Aurelia, Cocu Irina, Șireaeva Alexandra și Calentiev Igor, au fost strămutate spre judecare la Judecătoria Centru, mun. Chișinău.

Prin încheierea Judecătoriei Centru, mun. Chișinău din 29 ianuarie 2003, cererile de chemare în judecată depuse de Dacina Aurelia, Cocu Irina, Șireaeva Alexandra și Calentiev Igor către Ministerul Afacerilor Interne al RM și Ministerul Finanțelor al RM cu privire la restituirea pagubelor, au fost conexate într-o singură cauză civilă.

Prin hotărârea Judecătoriei Centru, mun. Chișinău din 18 martie 2003, s-a încasat de la Ministerul Afacerilor Interne al RM: - în beneficiul Alexandrei Șireaeva prejudiciul material în sumă de 3 704 lei; - în beneficiul Aureliei Dacina prejudiciul material în sumă de 62 760 lei; - în beneficiul Irinei Cocu prejudiciul material în sumă de 27 340 lei; - în beneficiul lui Calentiev Igor prejudiciul material în sumă de 56 050 lei.

În rest pretențiile au fost respinse.

S-a încasat de la Ministerul Afacerilor Interne al RM taxa de stat în mărime de 4 489, 62 lei, ce constituie 3% din suma încasată.

Prin decizia Curții de Apel Chișinău din 16 septembrie 2003, s-au admis apelurile declarate de Ministerul Afacerilor Interne al RM, Dacina Aurelia, Cocu Irina, Șireaeva Alexandra și Calentiev Igor, și s-a casat hotărârea Judecătorei Centru mun. Chișinău din 18 martie 2003, cu remiterea cauzei la rejudicare în aceeași instanță de judecată în alt complet de judecată.

Prin încheierile protocolare ale Judecătorei Centru, mun. Chișinău, din 23 ianuarie 2004 și, respectiv, din 04 iunie 2004, au fost atrași în calitate de copârâți, Caracuian Sergiu și Bojenin Oleg.

Prin hotărârea Judecătorei Centru, mun. Chișinău din 21 iunie 2004, s-a admis parțial cererea de chemare în judecată depusă de Dacina Aurelia, Șireaeva Alexandra, Calentiev Igor și Cocu Irina.

S-a încasat din contul lui Caracuian Sergiu și Bojenin Oleg, în mod solidar: - în beneficiul Aureliei Dacina prejudiciul material în sumă de 62 760 lei; - în beneficiul Irinei Cocu prejudiciul material în sumă de 27 343, 50 lei; - în beneficiul Alexandrei Șireaeva prejudiciul material în sumă de 3 354 lei; - în beneficiul lui Calentiev Igor prejudiciul material în sumă de 47 190 lei.

În rest, acțiunea a fost respinsă.

S-au respins ca nefondate pretențiile Aureliei Dacina, Irinei Cocu, Alexandrei Șireaeva și ale lui Calentiev Igor către Ministerul Afacerilor Interne al RM și Ministerul Finanțelor al RM cu privire la încasarea prejudiciului moral și material.

S-a încasat de la Caracuian Sergiu și Bojenin Oleg, în mod solidar, taxa de stat în sumă de 4 219, 41 lei, ceea ce constituie 3% din suma totală încasată de 140 647 lei.

Prin decizia Curții de Apel Chișinău din 05 octombrie 2004, s-au respins apelurile declarate de Cocu Irina, Dacina Aurelia, Șireaeva Alexandra și Calentiev Igor, cu menținerea hotărârii Judecătorei Centru, mun. Chișinău din 21 iunie 2004.

Prin decizia Curții Supreme de Justiție din 22 decembrie 2004, s-au admis recursurile declarate de Cocu Irina, Dacina Aurelia, Alexandrei Șireaeva și Calentiev Igor.

S-au casat decizia Curții de Apel Chișinău din 05 octombrie 2004 și hotărârea Judecătorei Centru, mun. Chișinău din 21 iunie 2004, cu dispunerea încetării procesului civil, la cererea de chemare în judecată depusă de Dacina Aurelia, Șireaeva Alexandra, Calentiev Igor și Cocu Irina către Bojenin Oleg, Caracuian Sergiu, Ministerul Afacerilor Interne al RM și Ministerul Finanțelor al RM cu privire la repararea prejudiciului material și moral, compensarea cheltuielilor pentru îngrijirea copiilor minori rămași fără întreținător.

Prin încheierea Curții Supreme de Justiție din 04 decembrie 2019, s-a admis cererea de revizuire depusă de Calentiev Igor și Cocu Irina, prin intermediul avocatului Frumosu Nicolae.

S-a casat decizia Curții Supreme de Justiție din 22 decembrie 2004 și s-a reținut prezenta cauză civilă, pentru rejudicarea recursului declarat de Cocu Irina și Calentiev Igor împotriva deciziei Curții de Apel Chișinău 05 octombrie 2004.

Prin decizia Curții Supreme de Justiție din 26 februarie 2020, s-a admis recursul declarat de Cocu Irina și Calentiev Igor, prin intermediul avocatului Frumosu Nicolae.

S-a casat parțial decizia Curții de Apel Chișinău din 05 octombrie 2004, în cauza civilă, la cererea de chemare în judecată depusă de Dacina Aurelia, Șireaeva Alexandra, Calentiev Igor și Cocu Irina către Bojenin Oleg, Caracuian Sergiu, Ministerul Afacerilor Interne al RM și Ministerul Finanțelor al RM cu privire la repararea

prejudiciului material și moral, compensarea cheltuielilor pentru îngrijirea copiilor minori rămași fără întreținător, în partea pretențiilor reclamanților Cocu Irina și Calentiev Igor, cu remiterea cauzei la rejudecare în Curtea de Apel Chișinău, în alt complet de judecată.

La 04 august 2020, avocatul Frumosu Nicolae, care acționează în interesele apelanților Cocu Irina și Calentiev Igor, a depus cerere de completare a apelului, solicitând casarea parțială a hotărârii Judecătoriei Centru, mun. Chișinău din 21 iunie 2004, în partea pretențiilor respinse, și emiterea în această parte a unei noi hotărâri privind încasarea din contul Ministerului Afacerilor Interne al RM, a Ministerului Finanțelor al RM, a lui Bojenin Oleg și Caracuian Sergiu, în mod solidar, în beneficiul Irinei Cocu, a sumei de 39 600, 70 lei cu titlu de prejudiciul material suportat ca urmare a îngrijirii copilului minor Xxxxx, rămasă fără întreținător, și a cheltuielilor de asistență juridică în sumă de 5 147 lei, iar în beneficiul Calentiev Igor, a sumei de 66 132, 30 lei cu titlu de prejudiciu material suportat ca urmare a îngrijirii copilului minor Calentiev Xxxxx, rămasă fără întreținător, și a cheltuielilor de asistență juridică în sumă de 5 099 lei; încasarea, din contul Ministerului Afacerilor Interne al RM și a Ministerului Finanțelor al RM, în mod solidar, în beneficiul Irinei Cocu, a prejudiciului moral în sumă de 500 000 lei și a prejudiciului material în sumă de 27 343, 50 lei, iar în beneficiul lui Calentiev Igor, a prejudiciului moral în sumă de 500 000 lei și a prejudiciului material în sumă de 47 190 lei.

Prin decizia Curții de Apel Chișinău din 24 iunie 2021, a fost respins apelul declarat de Cocu Irina și Calentiev Igor, prin intermediul avocatului Frumosu Nicolae și menținută hotărârea Judecătoriei Centru, mun. Chișinău din 21 iunie 2004, în cauza civilă, la cererea de chemare în judecată depusă de Dacina Aurelia, Șireaeva Alexandra, Calentiev Igor și Cocu Irina către Bojenin Oleg, Caracuian Sergiu, Ministerul Afacerilor Interne al RM și Ministerul Finanțelor al RM cu privire la repararea prejudiciului material și moral, compensarea cheltuielilor pentru îngrijirea copiilor minori rămași fără întreținător.

Pentru a decide astfel, analizând argumentele din cererea de apel în coroborare cu circumstanțele cauzei și în raport cu prevederile legale referitor la survenirea răspunderii delictuale, Curtea de Apel Chișinău a menționat că, elementele constitutive ale răspunderii delictual-civile, se întrunesc în privința faptuitorilor Bojenin Oleg și Caracuian Sergiu, fapta ilicită și vinovăția cărora a fost stabilită prin hotărâri judecătorești irevocabile.

Totodată, în privința Ministerului Afacerilor Interne al RM, instanța de apel a constatat că aceste elemente nu se întrunesc, deoarece, la data comiterii faptei ilicite, legislația în vigoare prevedea că răspunderea angajatorului survine doar în cazul în care angajatul a comis fapta prejudiciabilă în timpul îndeplinirii îndatoririlor de serviciu, or, infracțiunea foștilor angajați/colaboratori de poliție Caracuian Sergiu și Bojenin Oleg, a fost comisă în afara exercitării atribuțiilor de serviciu, iar arma utilizată la comiterea infracțiunii se afla ilegal în posesia lor.

De asemenea, instanța de apel a considerat ca fiind nefondate argumentele apelanților în sensul cauzării prejudiciului de un izvor de pericol sport ce-i aparține Ministerului Afacerilor Interne al RM și pentru ce se face responsabil.

În altă ordine de idei, făcând referire la neîntrunirea condițiilor reglementate de Legea nr.1545-XIII din 25 februarie 1998 ”privind modul de reparare a prejudiciului cauzat prin acțiunile ilicite ale organelor de urmărire penală, ale procuraturii și ale

instanțelor judecătorești”, Curtea de Apel Chișinău a desconsiderat solicitările apelanților privind recuperarea prejudiciului material și moral din contul Statului.

Mai mult ca atât, instanța de apel a menționat că sentința Curții de Apel din 11 iunie 2002, prin care Bojenin Oleg și Caracuian Sergiu au fost condamnați la privațiune de libertate pe viață, cu obligarea compensării prejudiciului material și moral, se supune principiului lucrului judecat.

Suplimentar, cu referire la compensarea cheltuielilor pentru îngrijirea copiilor minori rămași fără întreținător, instanța de apel a remarcat că reclamantii/apelanți nu au demonstrat legătura de cauzalitate dintre fapta ilicită și prejudiciul material cauzat sub formă de compensare a cheltuielilor pentru îngrijirea copiilor minori rămași fără întreținător.

La 28 decembrie 2021, Calentiev Igor și Cocu Irina, prin intermediul avocatului Frumosu Nicolae, au depus cerere de recurs, solicitând casarea integrală a deciziei Curții de Apel Chișinău din 05 octombrie 2004 și parțială a hotărârii Judecătoriei Centru, mun. Chișinău, din 21 iunie 2004, în partea pretențiilor respinse și emiterea în partea casată a unei noi hotărâri privind încasarea, în beneficiul Irinei Cocu, din contul Ministerului Afacerilor Interne al RM și Ministerului Finanțelor al RM, în mod solidar, a prejudiciului moral în cuantum de 500 000 lei și a prejudiciului material în mărime de 27 343, 50 lei, din contul Ministerului Afacerilor Interne al RM, Ministerului Finanțelor al RM, a lui Bojenin Oleg și Caracuian Sergiu, în mod solidar, a sumei de 39 600, 70 lei cu titlu de prejudiciu material suportat ca urmare a îngrijirii copilului minor Xxxxx, rămasă fără întreținător, și compensarea cheltuielilor de asistență juridică în sumă de 5 147 lei; încasarea, în beneficiul lui Calentiev Igor, din contul Ministerului Afacerilor Interne al RM și Ministerului Finanțelor al RM, în mod solidar, a prejudiciului moral în cuantum de 500 000 lei și a prejudiciului material în mărime de 47 190 lei, din contul Ministerului Afacerilor Interne al RM, Ministerului Finanțelor al RM, a lui Bojenin Oleg și Caracuian Sergiu, în mod solidar, a sumei de 66 132, 30 lei, cu titlu de prejudiciu material suportat ca urmare a îngrijirii copilului minor Calentiev Xxxxx, rămasă fără întreținător, și compensarea cheltuielilor de asistență juridică în sumă de 5 099 lei.

În motivarea recursului, reiterând circumstanțele de fapt și normele de drept indicate în cererea de chemare în judecată și în cererea de apel, s-a menționat că instanțele de judecată nu au elucidat pe deplin circumstanțele importante pentru soluționarea cauzei și au aplicat eronat normele legale relevante cazului dat.

Astfel, prin prisma prevederilor art. 491-492 din Codul civil al RSS Moldovenești (în vigoare la momentul producerii crimei), recurenții au menționat că pretenția privind încasarea prejudiciului material suportat ca urmare a îngrijirii copilului minor, rămasă fără întreținător, este una întemeiată și urma să fie admisă de către instanțele de judecată.

De asemenea, prin prisma prevederilor art. 485 din Codul civil al RSS Moldovenești (în vigoare din 26.12.1964), s-a menționat că Ministerul Afacerilor Interne al RM, este obligat să repare prejudiciul cauzat de angajații săi, cu utilizarea armei de foc ”izvor de pericol sporit”, aflată în dotarea/proprietatea Ministerului Afacerilor Interne al RM.

În context, recurenții au menționat că pentru atragerea “organizațiilor” la răspundere civilă delictuală, în temeiul art. 485 din Codul civil al RSS Moldovenești (în vigoare din 26.12.1964), legiuitorul nu a impus condiția ca prepusul organizației, la momentul săvârșirii faptei prejudiciabile, să se afle în exercitarea atribuțiilor de serviciu.

În concluzie, recurenții au indicat că solicitările lor nu sunt bazate pe răspunderea organizației pentru fapta lucrătorilor (art. 476 din Codul civil al RSS Moldovenești), răspundere care intervine la comiterea faptei ilicite în timpul exercitării atribuțiilor de serviciu, dar pe răspunderea proprietarului pentru dauna cauzată de un izvor de pericol sporit (art. 485 din Codul civil al RSS Moldovenești), care este un temei de răspundere diferit, aplicabil în situații și condiții distincte de cele prevăzute la art. 476 din Codul civil al RSS Moldovenești.

Mai mult ca atât, cu referire la încheierea Ministerului Afacerilor Interne al RM din 30 martie 2001 ”despre rezultatul examinării împrejurărilor care au favorizat săvârșirea crimelor grave de către colaboratorii de poliție Caracuian Sergiu și Bojenin Oleg”, recurenții au remarcat că arma - PM nr. PR 3451, izvor de pericol sporit, aflată în dotarea/proprietatea Ministerului, i-a fost eliberată ilegal lui Caracuian Sergiu, din cauza neglijenței colaboratorilor Ministerului Afacerilor Interne al RM.

De asemenea, recurenții au remarcat netemeinicia concluziei instanței de judecată inferioare, despre aplicabilitatea la caz a Legii nr. 1545-XIII din 25 februarie 1998, deoarece, acțiunea dată a fost întemeiată pe principiul răspunderii civile delictuale a proprietarului izvorului de pericol sporit. Totodată, lipsa întrunirii condițiilor atragerii la răspundere a statutului, conform Legii nr. 1545-XIII din 25 februarie 1998, nu exclude posibilitatea angajării răspunderii autorităților statului pentru izvorul de pericol sporit.

În altă ordine de idei, recurenții au menționat că instanța de apel neîntemeiat s-a referit la sentința Curții de Apel Chișinău din 11 iunie 2002, cu titlu de putere a lucrului judecat, or, deși prin actul de dispoziție irevocabil menționat, s-a dispus încasarea din contul lui Caracuian Sergiu și Bojenin Oleg a prejudiciului moral pentru fiecare din părțile vătămate, celelalte pretenții ale rudelor victimelor infracțiunii de omor, adresate către Ministerul de Interne al RM și Ministerul Finanțelor al RM, au fost lăsate fără examinare de către instanța penală.

La 03 februarie 2022, Ministerul Afacerilor Interne al RM, a depus referință la recursul declarat de Calentiev Igor și Cocu Irina, prin intermediul avocatului Frumosu Nicolae, solicitând declararea acestuia ca fiind inadmisibil.

La 22 februarie 2022, a fost înregistrată referința depusă de Caracuianu Sergiu, prin care s-a solicitat respingerea cererii de recurs și încetarea procesului.

În conformitate cu art.434 alin. (1), (2) din Codul de procedură civilă, recursul se declară în termen de 2 luni de la data comunicării hotărârii sau a deciziei integrale, dacă legea nu prevede altfel. Termenul de 2 luni este termen de decădere și nu poate fi restabilit.

Potrivit materialelor cauzei, copia deciziei Curții de Apel Chișinău din 24 iunie 2021, a fost expediată participanților la proces la 03 noiembrie 2021, prin intermediul poștei electronice (f.d.232, vol.II).

Astfel, în conformitate cu art.434 din Codul de procedură civilă, Colegiul lărgit consideră că recursul depus de Calentiev Igor și Cocu Irina, prin intermediul avocatului Frumosu Nicolae, la 28 decembrie 2021, este în termen.

Prin încheierea Curții Supreme de Justiție din 16 februarie 2022, recursul declarat de Calentiev Igor și Cocu Irina, prin intermediul avocatului Frumosu Nicolae, a fost considerat admisibil.

În conformitate cu art. 442 alin. (1) din Codul de procedură civilă, judecând recursul declarat împotriva deciziei date în apel, instanța verifică, în limitele invocate în recurs

și în baza referinței depuse de către intimat, legalitatea hotărârii atacate, fără a administra noi dovezi.

În conformitate cu art. 444 din Codul de procedură civilă, recursul se examinează fără înștiințarea participanților la proces.

Verificând legalitatea actului de dispoziție contestat, prin prisma argumentelor invocate și a materialelor din dosar, coroborat cu normele de drept material și procedural aplicabile la soluționarea speței date, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție va admite recursul declarat Calentiev Igor și Cocu Irina, prin intermediul avocatului Frumosu Nicolae, și va casa decizia Curții de Apel Chișinău din 24 iunie 2021, cu trimiterea cauzei spre rejudecare, din următoarele considerente.

În conformitate cu art. 445 alin. (1) lit. c) din Codul de procedură civilă, instanța, după ce judecă recursul, este în drept să admită recursul, să caseze integral decizia instanței de apel și să trimită cauza spre rejudecare în instanța de apel o singură dată, dacă eroarea judiciară nu poate fi corectată de către instanța de recurs.

În conformitate cu art. 445 alin. (3) din Codul de procedură civilă, în urma examinării recursului, instanța de recurs emite o decizie care rămâne irevocabilă din momentul emiterii. Decizia se consideră a fi emisă din momentul plasării acesteia pe pagina web a Curții Supreme de Justiție.

În speță, Colegiul lărgit constată că potrivit litigiului dedus judecății, părțile vătămate Dacina Aurelia, Șireaeva Alexandra și, respectiv, Calentiev Igor și Cocu Irina, au înaintat cereri de chemare în judecată către Bojenin Oleg, Caracuian Sergiu, Ministerul Afacerilor Interne al RM și Ministerul Finanțelor al RM cu privire la încasarea, în mod solidar, a prejudiciului material și moral, și a prejudiciului material suportat ca urmare a îngrijirii copiilor minori, rămași fără întreținător.

Fiind investită cu judecarea cauzei, prin hotărârea din 21 iunie 2004, Judecătoria Centru, mun. Chișinău, a admis parțial cererea de chemare în judecată depusă de părțile vătămate, inclusiv Calentiev Igor și Cocu Irina.

S-a încasat din contul lui Caracuian Sergiu și Bojenin Oleg, în mod solidar: - în beneficiul Aureliei Dacina prejudiciul material în sumă de 62 760 lei; - în beneficiul Irinei Cocu prejudiciul material în sumă de 27 343, 50 lei; - în beneficiul Alexandrei Șireaeva prejudiciul material în sumă de 3 354 lei; - în beneficiul lui Calentiev Igor prejudiciul material în sumă de 47 190 lei.

În rest, acțiunea a fost respinsă.

S-au respins ca nefondate pretențiile Aureliei Dacina, Irinei Cocu, Alexandrei Șireaeva și ale lui Calentiev Igor către Ministerul Afacerilor Interne al RM și Ministerul Finanțelor al RM cu privire la încasarea prejudiciului moral și material.

S-a încasat de la Caracuian Sergiu și Bojenin Oleg, în mod solidar, taxa de stat în sumă de 4 219, 41 lei, ceea ce constituie 3% din suma totală încasată de 140 647 lei.

Prin decizia Curții de Apel Chișinău din 24 iunie 2021, a fost respins apelul declarat de Cocu Irina și Calentiev Igor, prin intermediul avocatului Frumosu Nicolae, și menținută hotărârea Judecătoriei Centru, mun. Chișinău din 21 iunie 2004.

În contextul prevederilor art. 373 din Codul de procedură civilă, instanța de apel este obligată în limitele apelului să verifice circumstanțele și raporturile juridice stabilite în hotărârea primei instanțe, precum și cele care nu au fost stabilite, dar care au importanță pentru soluționarea pricinii, să aprecieze probele din dosar și cele prezentate suplimentar în instanța de apel de către participanții la proces.

Cu referire la prevederile art. 239 din Codul de procedură civilă, hotărârea judecătorească trebuie să fie legală și întemeiată. Instanța își întemeiază hotărârea numai pe circumstanțele constatate nemijlocit de instanță și pe probele cercetate în ședință de judecată.

Legalitatea hotărârii presupune aplicarea corectă a normelor de drept material și procedural de către instanța de judecată care a pronunțat hotărârea. Hotărârea este legală, dacă a fost adoptată în strictă conformitate cu normele de drept material care reglementează raportul material litigios. Pe lângă faptul că instanței îi revine rolul de a aplica corect normele de drept material și a stabili corect obiectul probațiunii, mai este necesar ca instanța să stabilească legătura dintre circumstanțele de fapt și mijloacele de probațiune administrate și apreciate în modul corespunzător conform art. 130 din Codul de procedură civilă. În lipsa probelor pertinente și admisibile, instanța de judecată nu poate face concluzii referitoare la producerea anumitor fapte sau la inexistența acestora. Analiza pe care judecătorul o face în legătură cu motivele de fapt și de drept, care i-au format convingerea în sensul unei anumite soluții, trebuie să fie clară și simplă, precisă, conchisă și fermă, să aibă putere de convingere.

La caz, în cererea de recurs depusă de Calentiev Igor și Cocu Irina, prin intermediul avocatului Frumosu Nicolae, se atrage atenția asupra faptului că instanța de apel a ignorat argumentele/cerințele formulate de către părți în cadrul examinării cererii de apel, a omis să le analizeze multiaspectual și să se expună asupra lor prin prisma normelor legale, relevante speței în cauză.

Cu privire la aspectele enunțate Colegiul largit remarcă că, anterior, prin decizia din 26 februarie 2020, Curtea Supremă de Justiție a casat decizia Curții de Apel Chișinău din 05 octombrie 2004, prin care s-a menținut hotărârea Judecătoriei Centru, mun. Chișinău din 24 iunie 2004, cu trimiterea cauzei spre rejudecare la Curtea de Apel Chișinău, în alt complet de judecată.

Astfel, instanța de recurs a recomandat instanței inferioare să examineze și să dea apreciere pretențiilor reclamanților, inclusiv cu privire la compensarea cheltuielilor pentru îngrijirea copiilor minori rămași fără întreținător.

Cu toate acestea, este de reținut faptul că din decizia supusă recursului nu se desprinde o argumentare clară și complexă a instanței de apel referitor la acest aspect, or, concluzionând asupra temeiniciei soluției primei instanțe, instanța de apel doar a făcut referire la puterea lucrului judecat prin prisma sentinței Curții de Apel Chișinău din 11 iunie 2002, în care însă, pretențiile de ordin civil au fost lăsate pentru a fi soluționate în cadrul unui proces civil.

De asemenea, anterior, instanța de recurs a remarcat esența stabilirii, de către instanța de apel, a legăturii între faptele speței, dispozițiile legale aplicabile și concluziile la care a ajuns.

La caz însă, deși instanța de apel a constatat lipsa temeiurilor de tragere la răspundere delictuală a Ministerului Afacerilor Interne al RM, motivând că Bojenin Oleg și Caracuian Sergiu, au săvârșit crima în afara timpului de îndeplinire a îndatoririlor de serviciu și, respectiv, nu sunt întrunite prevederile art. 476 din Codul civil al RSS Moldovenești (în vigoare din 26.12.1964) - organizația este obligată să repare dauna cauzată din culpa lucrătorilor ei în timpul îndeplinirii îndatoririlor lor de muncă (de serviciu), aceasta nu a ținut cont că acțiunea în cauză, a fost înaintată în temeiul art. 485 din Codul civil al RSS Moldovenești (în vigoare din 26.12.1964) potrivit căruia, organizațiile și cetățenii, a căror activitate este legată de un pericol sporit pentru lumea

înconjurătoare (organizațiile de transporturi, întreprinderile industriale, șantierele de construcții, posesorii de automobile ș.a.), au obligația să repare dauna cauzată de izvorul de pericol sportit, dacă nu vor dovedi, că dauna s-a produs ca urmare a forței majore sau a intenției persoanei vătămate.

În context, Colegiul lărgit consideră că instanța de apel nu a dat o apreciere corespunzătoare încheierii Ministerului Afacerilor Interne al RM din 30 martie 2001 ”despre rezultatul examinării împrejurărilor care au favorizat săvârșirea crimelor grave de către colaboratorii de poliție Caracuian Sergiu și Bojenin Oleg”, prin care s-a constatat neglijența Ministerului Afacerilor Interne al RM, prin eliberarea ilegală de către colaboratorii lui, a armei - PM nr. PR 3451, izvor de pericol sportit, aflată în dotarea/proprietatea Ministerului.

Mai mult ca atât, prin prisma autorității lucrului judecat, este de remarcat faptul că potrivit sentinței Curții de Apel din 11 iunie 2002, conform planului inculpaților Caracuian Sergiu și Bojenin Oleg, aceștia au săvârșit infracțiunile imputate, în calitate de ”polițiști”, adică colaboratori ai Ministerului Afacerilor Interne al RM, utilizând arma - PM nr. PR 3451, izvor de pericol sportit, aflată în dotarea/proprietatea Ministerului.

Prin urmare, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție conchide că instanța de apel, la reexaminarea cauzei, nu a ținut cont de constatările instanței ierarhic superioare și, ca urmare, nu a soluționat litigiul corespunzător situației de fapt, nefiind clară etiologia concluziei instanței cu privire la lipsa răspunderii delictuale a Ministerului Afacerilor Interne al RM și a condamnaților Bojenin Oleg și Caracuian Sergiu, în mod solidar, și respingerea cerințelor de încasare a cheltuielilor pentru îngrijirea copiilor minori rămași fără întreținător.

În context, instanța de recurs remarcă că dreptul la un proces echitabil, garantat de art. 6 din Convenția Europeană pentru Apărarea Drepturilor Omului și a Libertăților Fundamentale, prezumă dreptul la o hotărâre motivată. Motivarea este o parte a hotărârii în care instanța judecătorească în mod obligatoriu își expune concluziile formulate în privința cauzei deferite spre soluționare.

Conform unei jurisprudențe constante degajate de Curtea Europeană a Drepturilor Omului, pronunțarea de către instanțele judecătorești a unor hotărâri motivate constituie una dintre garanțiile dreptului fundamental la un proces echitabil și acesta presupune obligațiunea instanței judecătorești de a se expune în hotărâri asupra tuturor cerințelor acțiunii, precum și, argumentelor invocate de către părți întru admiterea sau respingerea acestora (cauza Garcia Ruiz vs. Spania, hotărârea din 21 ianuarie 1999).

Se reține că actul judecătoresc trebuie să corespundă tuturor normelor de drept, să fie clar, înțeles de părțile implicate în litigiu și să răspundă în mod sigur și expres la toate cererile și obiecțiile formulate de către părți, ceea ce, în speță, lipsește. Or, principiul procesului echitabil reclamă că hotărârea să fie motivată, justițiabilul având posibilitatea să cunoască motivele care l-au făcut pe judecător să adopte una sau altă soluție și să le conteste dacă sistemul prevedea o cale de atac împotriva acestei hotărâri, lipsa motivării unei decizii judiciare, pune în pericol dreptul la un proces echitabil (cauza Kaufman vs. Belgia, 1986).

În această ordine de idei, instanța de recurs consideră că este în imposibilitate de a da o apreciere corectă și justă cazului supus judecării în condițiile când instanța de apel a emis o decizie motivată insuficient, oferind în ea explicații și concluzii neclare în

raport cu circumstanțele cauzei și recomandările instanței supreme pentru rejudecarea cauzei, iar drept consecință, instanța de recurs nu poate corecta erorile acesteia.

Totodată, Colegiul lărgit menționează că prin prisma prevederilor art. 445 alin. (1) lit. c) din Codul de procedură civilă, instanța, după ce judecă recursul, este în drept să admită recursul, să caseze integral decizia instanței de apel și să trimită cauza spre rejudecare în instanța de apel o singură dată, dacă eroarea judiciară nu poate fi corectată de către instanța de recurs.

Totuși, deși prin decizia Curții Supreme de Justiție din 26 februarie 2020, s-a casat decizia Curții de Apel Chișinău din 05 octombrie 2004 și s-a trimis cauza spre rejudecare la Curtea de Apel Chișinău, în alt complet de judecată, Colegiul lărgit este în prezența unei situații neordinare, în care, pe de o parte cauza a fost deja trimisă o dată la rejudecare în instanța de apel, iar pe de altă parte, instanța de recurs nu poate corecta eroarea judiciară din decizia instanței de apel, emisă în urma rejudecării cauzei.

Astfel, cu prilejul rejudecării cauzei, instanța de apel a formulat concluzii cu o etiologie neclară cu privire la lipsa răspunderii delictuale a Ministerului Afacerilor Interne al RM și a condamnaților Bojenin Oleg și Caracuian Sergiu, în mod solidar, ignorând totodată recomandările Curții Supreme de Justiție cu privire la cheltuielile pentru îngrijirea copiilor minori rămași fără întreținător.

Respectiv, rejudecarea cauzei de către instanța de apel, dispusă prin decizia Curții Supreme de Justiție din 26 februarie 2020, a fost una inutilă și lipsită de orice efect juridic.

În așa mod, s-a încălcat nu numai dreptul de acces la instanță și dreptul la un proces echitabil, ci și arhitectura constituțională a organizării judiciare, ce are în componență instanțele de control judiciar, precum și încrederea legitimă a oricărui justițiabil că statuările acestor instanțe vor fi respectate de instanțele inferioare, dându-se astfel și o previzibilitate hotărârilor judecătorești, previzibilitate întemeiată pe o așteptare legitimă că ceea ce a dispus instanța superioară va fi respectat.

Având în vedere cele relatate, singura soluție legală și rezonabilă în acest caz, este casarea deciziei recurate și remiterea cauzei spre rejudecare în instanța de apel, în alt complet de judecată.

Netrimiteria cauzei spre rejudecare a doua oară, a fost concepută de legiuitor ca o dispoziție dictată în favoarea părților, urmărindu-se soluționarea într-un termen rezonabil a cauzelor, însă, în speță, aplicarea acestei dispoziții este în defavoarea intereselor atât a recurenților – a căror rude au fost omorâte, cât și a copiilor, care în urma infracțiunilor au rămas fără întreținător, aplicarea ei producându-le daune mult mai mari decât trimiterea spre rejudecare.

Din considerentele menționate și având în vedere faptul că s-a constatat o eroare judiciară, care nu poate fi corectată de către instanța de recurs, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție ajunge la concluzia de a casa integral decizia instanței de apel și de a trimite prezenta cauză civilă spre rejudecare în instanța de apel, în alt complet de judecată.

La judecarea pricinii, instanța de apel urmează să țină cont de cele menționate, creând condiții obiective și reale participanților la proces și judecând pricina, să emită o hotărâre întemeiată și legală, reieșind din toate circumstanțele reale și esențiale ale pricinii. De asemenea, instanța urmează să indice cu suficientă claritate motivele pentru care acceptă sau respinge probele prezentate de către participanții la proces, dându-le o apreciere corespunzătoare, precum și să se expună asupra tuturor argumentelor și

cerințelor formulate de către toți participanții la proces, ținând cont de recomandările instanței ierarhic superioare.

Având în vedere cele expuse și în conformitate cu art. 445 alin. (1) lit. c) din Codul de procedură civilă, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție

d e c i d e:

Se admite recursul declarat de declarat de Calentiev Igor și Cocu Irina, prin intermediul avocatului Frumosu Nicolae.

Se casează decizia Curții de Apel Chișinău din 24 iunie 2021, în cauza civilă la cererea de chemare în judecată depusă de Dacina Aurelia, Șireaeva Alexandra, Calentiev Igor și Cocu Irina către Bojenin Oleg, Caracuian Sergiu, Ministerul Afacerilor Interne al RM și Ministerul Finanțelor al RM cu privire la repararea prejudiciului material și moral, compensarea cheltuielilor pentru îngrijirea copiilor minori rămași fără întreținător, și se remite pricina spre rejudecare la Curtea de Apel Chișinău, în alt complet de judecată.

Decizia nu se supune niciunei căi de atac.

Președintele ședinței,
Judecătorul

Svetlana Filincova

Judecătorii

Galina Stratulat,

Dumitru Mardari,

Aliona Miron,

Nicolae Craiu